

Ägardirektiv
Policy
Riktlinje
Rutin

Grävanvisningar

Beslutad av:	Verksamhetsområdeschef
Beslutsdatum inkl. ev. §:	-
Dokumentansvarig:	Gator- och service
Dokumentet gäller för:	Mörbylånga kommun
Dokumentet gäller från och med:	2024-01-25
Dokumentet gäller till och med:	Tillsvidare
Ev. dokumentkoppling:	Taxa – Grävnings- och schakttillstånd
Dnr:	TN 2024/000051-

I. Inledning

Anvisning för grävning i allmän mark

Innehållsförteckning

Syfte.....	4
Generellt.....	4
Ansvar.....	5
Ansökan.....	5
Gräva i statlig eller enskild väg.....	6
Under arbetets gång.....	6
Återställningskrav.....	7
Besiktning och garanti.....	9
Tillfälliga trafikanordningsplaner (TA-PLANER) i samband med grävtilstånd.....	9

Syfte

Gator, parker och annan allmän platsmark kan användas till anläggningar (exempelvis allmännyttiga underjordiska ledningar) som är till nytta för kommunens invånare. Såväl gator och parker som dess anläggningar är en förutsättning för ett fungerande samhälle. Trafiken ska flyta utan störningar liksom den tekniska försörjningen genom kablar och ledningar. Ibland leder kraven från olika intressenter till konflikter och frågor. De flesta grävningar innebär också någon form av störning avseende trafiksäkerhet och framkomligt. Återställning av grävningar kan också, även om de utförs på ett tekniskt riktigt sätt, medföra att den planerade livslängden på beläggningen förkortas och därmed ökar kostnaden för det framtida kommunala underhållet.

För att hantera alla ovanstående frågor och intressen har dokumentet – *Grävanvisningar* tagits fram.

Generellt

Den som vill gräva, schakta, eller göra andra ingrepp i allmän mark¹ i Mörbylånga kommun måste ha ett s.k. gräv tillstånd.

Vid arbeten på kommunala gator och vägar kräver kommunen att det ska finnas en godkänd Trafikanordningsplan (i fortsättningen kallad TA-plan).

Alla ansökningar ska från och med 2024-01-01 ske via kommunens e-tjänst. Avgift för ansökning, beläggning m.m. betalas enligt KF beslutad taxa. Ansökningsavgiften godkänns vid ansökan och i samband med detta väljs betalsett. Eventuell återställning faktureras separat efter avslutad åtgärd. Avgiften till ansökan erläggs för handläggning och återbetalas inte vid avslag.

Vid ingrepp i kommunens mark är det viktigt att det finns en ansvarig utförare som kommunen kan ha en dialog med när det gäller t.ex. återställning av marken. Saknas en ansvarig utförare drabbas kommunen av kostnaderna för återställningen.

För att minimera grävningar utan tillstånd gäller vite med syftet att ledningsägare inte ska chansa att gräva utan tillstånd. Kommunen har ett ansvar som väghållare att trafiksäkerheten och framkomligheten är god vid alla arbeten på kommunens gator och vägar. Kommunens väghållaransvar fritar dock inte en ledningsägare från ansvar för att arbetsplatsen är korrekt utmärkt.

Det är den som har rätt att arbeta med ledningen som ska söka tillståndet. D v s det är ledningsägaren och inte deras eventuella entreprenörer som ska lämna in ansökan om gräv tillstånd.

¹ Med allmän mark menas både allmänplatsmark och annan kommunägd mark med allmänplatsliknande förhållanden. Allmänplatsmark är ett område i en detaljplan som är avsett för ett gemensamt behov, vanligtvis gator, torg, naturområden eller parker.

Uppkommer behovet av att gräva, schakta eller göra andra ingrepp (exempelvis belamring) i allmän mark för andra än ledningsägare, exempelvis privatpersoner, ska grävstillstånd också sökas.

Ett beviljat grävstillstånd innebär inte att den som söker har rätt att lägga ner nya ledningar i kommunens mark. I botten behöver ett markavtal finnas som reglerar denna rättighet.

Ansvar
Ansvar för att arbeten blir utförda enligt kommunens anvisning ligger alltid på ledningsägaren.

Ansvar

Byggnads- och anläggningsarbeten ska planeras och utföras med aktsamhet så att personer och egendom inte skadas, och så att minsta möjliga obehag uppkommer.

Om det vid något tillfälle kan misstänkas att planerade arbeten kan skada en närbelägen fastighet, byggnad eller anläggning ska syn utföras innan arbetet fortsätts. Ansvar för att sådan syn genomförs åligger ledningsägaren. Personal från kommunen ska ges möjlighet att delta.

Ledningsägaren ska gentemot kommunen, övriga myndigheter, verk och kraftbolag samt mot tredje part, svara för all skada, förlust, men och intrång, som kan uppkomma till följd av byggnads- eller anläggningsarbeten.

Kommunen i egenskap av markägare och väghållare kan bli skadeståndsansvarig gentemot tredje part. Skulle sådan situation uppkomma är kommunen och ledningsägaren överens om att ledningsägaren står för hela skadeståndsbeloppet då ledningsägaren i ansökan om grävstillstånd har intygat att han/hon har säkerställt att ledningsägaren har skapat sig kunskap om alla ledningar i marken vid grävområdet.

Ledningsägaren påtar sig allt arbetsmiljöansvar och svarar för att allt arbete bedrivs enligt gällande arbetsskyddsbestämmelser.

Saknas tillstånd och/eller om några krav/restriktioner missköts har kommunen rätt att stoppa arbetet, återkalla tillståndet samt att ge vite för detta.

Ansökan

Alla ansökningar för grävstillstånd ska från och med 2024-01-01 ske via kommunens e-tjänst.

Endast kompletta ansökningar via e-tjänsten kommer att beviljas.

Handläggningstiden är tio (10) arbetsdagar. Längre handläggningstider kan dock behövas vid semestertider eller längre sjukfrånvaro. Vid utfärdande av tillfälliga lokala trafikföreskrifter tillkommer handläggningstid på två (2) arbetsdagar.

Ansökningar i efterhand för akuta grävningar kan ske via e-tjänsten, och kan komma att godkännas. Innan akuta grävningsarbeten får påbörjas ska det dock anmälas via mail till tekniska@morbylanga.se. Om akut grävning sker utanför ordinarie arbetstid ska anmälan göras digitalt kommande arbetsdag. Ledningsägare är skyldig att anmäla när arbetet ska startas och avslutas.

Grävningar i kommunens allmänna mark utan tillstånd, eller akuta grävningar som inte tillåts i efterhand kan innebära vite enligt kommunens fastställda taxa. Även polisanmälan kan komma att ske.

Inför ansökan ska ledningsägare ha genomfört samråd med berörda parter. Det kan vara kollektivtrafik, boende, näringsidkare eller andra anläggnings- och/eller ledningsägare. Kommunen hjälper ledningsägaren med ev. LTF/information till blåljuspersonal.

Gräva i statlig eller enskild väg

Statliga vägar omfattas av vägrätt. En vägrätt består av området både över och under markytan och finns även utanför vägbanan. Om ett tillstånd till grävarbeten önskas där Trafikverket är har sådan vägrätt, det samma som att staten är väghållare, är det Trafikverket som lämnar tillstånd. Mer information finns på Trafikverkets hemsida <https://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/tillstand/ansok-om-ledningsarenden/Ansok-om-ledningsarenden-inom-vagområdet/> där finns också E-tjänsten för ansökan om ledningsärendet (grävstillstånd).

Önskas grävstillstånd på en enskild väg ska aktuell väghållare kontaktas för tillstånd. Om det är oklart vem som ansvarar för den enskilda vägen kontakta Lantmäteriet för upplysning.

Störningar under arbetet

Ledningsägare ska välja både arbetsmetod och tidpunkt så att arbetet och skyltningen stör omgivningen så lite som möjligt. Ledningsägare ska kunna garantera tillgänglighet och säkerhet i samband med arbetets genomförande.

I den mån gatan, som berörs av arbetet, är upplåten för allmän trafik ska arbetet alltid bedrivas på sådant sätt att trafiken utan nämnvärd svårighet och skaderisk kan fortgå. Går inte detta får trafiken först efter kommunens godkännande hänvisas till annan väg (tillfällig lokal trafikföreskrift skapas). Hänsyn ska tas till närboendes och näringsidkares anspråk på in- och utfart. Erfordras tillfälligt total avstängning för någon fastighet ska överenskommelse göras med fastighetsägaren och arbetet ska bedrivas så att tiden för avstängningen blir kortast möjlig. Gångtrafik ska alltid vara möjlig till varje fastighet under hela byggtiden.

Under arbetets gång

Ledningsägare som erhållit tillstånd ansvarar alltid för att arbetet utförs på korrekt sätt enligt nedanstående instruktioner:

- Fotodokumentation ska utföras före och efter varje schakt. Vid förfrågan ska kopior lämnas till kommunen.
- Vid schaktning i plattor/marksten ska plattor/marksten förvaras på säker plats så att återställningen efteråt är möjlig med befintligt material.
- Schaktning får ej ske närmare en (1) meter från hårdgjord yta pga. sättningsrisk.
- Mista fria avstånd mellan kablar och kommunens anläggningar ska vara en och en halv (1,5) meter.

- Ifall rör ska tryckas ska detta ske minst två (2) meter ifrån kommunens anläggningar.
- Minsta schaktbredd i asfalt är 0,6 meter, kvarvarande asfaltsyta måste ha en bredd på minst 60 cm.
- Vid schakt i asfalt ska kanterna skäras.
- All korsning av GC-vägar och körbanor ska ske vinkelrätt

Schaktning inom droppzon (träd Kronans yttermått respektive rotzon) för träd och buskar får inte ske utan särskilt medgivande från kommunen. Om sådan schakt ändå tillåts invid träd och buskar gäller nedanstående:

- Träd och buskar som tas bort värderas innan arbetet påbörjas.
- Träd och buskar ska skyddas med t ex inplankning av stammen.

När arbete sker på eller vid vegetationsyta så ska arbetet alltid utföras på sådant sätt att minsta möjliga skada uppkommer.

Ledningsägaren är alltid ansvarig för ytan tills dess att den är övertagen av kommunen.

Transporter till och från arbetsområdet ska alltid minimeras i möjligaste mån. Upplag på kommunal allmänplatsmark hanteras enligt särskild ansökan till polisen (kräver polistillstånd och i vissa större arbeten kan tillfälligt bygglov krävas).

Återställningskrav

Ledningsägare som erhållit tillstånd ansvarar alltid för att marken återställs på korrekt sätt enligt nedanstående instruktioner:

Kommunen svarar för återställning av permanent asfaltsbeläggning på aktuella ytor vilket debiteras den som angetts som betalningsansvarig enligt tillståndet enligt fastställd taxa. Kommunen har rätt att bestämma omfattning av antal kvm som behöver beläggas i samband med återställning.

Under tid utanför beläggningssäsong (1 november-31 mars) ska ledningsägaren utföra provisorisk återställning med kall-asfalt eller liknande.

Andra ytskikt än asfaltsbeläggning svarar ledningsägaren för återställning för (vegetation, lägga tillbaka marksten etc.). Bedöms återställningen av ytskikt (vegetation, plattor, kantsten, marksten och dylikt) bristfällig kommer kommunen utföra detta enligt beslutat taxa på ledningsägarens bekostnad.

Vid samförläggning mellan flera ledningsägare krävs att en ledningsägare står som fakturamottagare.

Renhållning, snöröjning samt underhåll av upplåtet område åligger ledningsägaren under arbetstiden och till dess att kommunen godkänt området för övertagande av ansvar och skötsel.

Val av massor

- Återfyllning under terrass ska utföras med befintligt material eller material med samma tjälfarlighetsklass, eller enligt normalsektion. Överbyggnaden utförs med den överbyggnadstyp som området i övrigt är uppbyggd av, eller enligt normalsektion. Lagren återställs och packas enligt gällande Anläggnings- AMA.

Packning

- Under hårdgjord yta ska packning ske enligt gällande Anläggnings-AMA. Upphuggning runt betäckningar och armaturer ska utföras så att packningsredskapet kan utnyttjas helt.

Beläggningar

- Beläggningsarbeten beställs genom kommunen.

Vegetationsytor

- Alla vegetationsytor ska återställas med matjord de översta 10 cm på schakter och dressas på körsador och sås in på båda ytorna. Överblivet material ska transporteras bort direkt efter schaktning.

Träd och buskar

- Schakt kring träd (i vegetationsytor) återställs inom en radie motsvarande trädkronan. Mineraljord utan mullhalt (understa lagret) samt matjord (översta 40 cm) ska användas i hela schaktets djup för återställning oavsett tidigare material.
- Skadade träd och buskar ersätts enligt fastställd taxa.

Plattor/marksten

- Vid schaktning i plattor/marksten ska entreprenören återställa hela ytan tillbaka till befintligt skick eller bättre.

Ledningar

- Kringfyllnad utförs enligt respektive ledningsägares föreskrifter.

Gatsten, betongplattor, kantsten och liknande är kommunens egendom.

Ledningsägaren ska omhänderta övrigt överblivet material, exempelvis asfalt. Eventuella kostnader för bortforsling eller avgifter för hantering/återvinning åligger ledningsägaren.

För bristfällig/otillräcklig återställning, skador på träd eller felaktigt hanterade massor etc. utgår vite enligt fastställd taxa.

Har ledningsägaren trots vite inte gjort om återställningen korrekt har kommunen rätt att utföra detta arbete på ledningsägarens bekostnad.

Besiktning och garanti

Kommunen ska innan färdigställandet beredas möjlighet till besiktning. Ledningsägaren anmäler avslutat ärende digitalt till kommunen för beställning av återställning (asfalt).

Ledningsägaren lämnar, efter godkännande av kommunen, minst två (2) års garanti på alla skador som kan uppkomma på grund av bristfälligt utfört arbete.

Uppkommer onormala sättningar eller andra fel och skador, åtgärdas och bekostas dessa av ledningsägaren alt. utföres av kommunen på ledningsägarens bekostnad.

Kommunen kan komma att kalla till garantibesiktning vid garantitidens utgång med representanter för såväl kommunen som ledningsägaren. Alla eventuella besiktningssmärkningar åtgärdas och bekostas av ledningsägaren alt. utföres av kommunen på ledningsägarens bekostnad.

Tillfälliga trafikordningsplaner (TA-PLANER) i samband med grävstillstånd

En TA-plan (trafikanordningsplan) ska alltid finnas när ett arbete ska utföras som påverkar gata/väg och GC-väg (gång- och cykelväg) eller trottoar.

En TA-plan ska t.ex. beskriva utmärkningen av arbetsplatsen, omledning av trafik, måttangivelser för det utrymme som är disponibelt för trafikanter, och i vissa fall även beslut om tillfälliga lokala trafikföreskrifter. De tillfälliga lokala trafikföreskrifterna utfärdas av kommunen. För utfärdande av föreskrifter tillkommer två (2) dagars handläggningstid.

Alla ansökningar för TA-planer ska från och med 2024-01-01 ske via kommunens e-tjänst.

Endast kompletta ansökningar via e-tjänsten kommer att godkännas.

Ansökningar i efterhand för akuta TA-planer kan ske via e-tjänsten, och kan komma att godkännas. Innan akuta arbeten får påbörjas ska det dock anmälas via mail till tekniska@morbylanga.se. Om akut grävning sker utanför ordinarie arbetstid ska anmälan göras digitalt kommande arbetsdag. Sökande är skyldig att anmäla när arbetet ska startas och avslutas.

Kommunen har rätt att göra stickprov och kontrollera så att sökande skyltat som TA-planen säger. Följs inte TA-planen så har kommunen rätt att stoppa arbetet tills åtgärderna är fixade. Kommunen har även rätt att ta ut vite om arbetet missköts. Vilka viten som kan bli aktuella återfinns i fastställda taxa.

Det finns ett antal mallar med minikrav på skyltning och skydd uppdelade i olika nivå. Nivåerna är reglerade efter hur pass stor gata det är och trafikflöde. Nivå 1 är lägst klassad osv.

Kommunen avgör om den exempelmall för TA-plan som sökande väljer är tillräcklig för den gata som ansökan gäller för. Om kommunen anser att exempelmallen inte håller måttet kan en högre nivå begäras. Det kan även i sällsynta fall vara så att omständigheterna ser så pass annorlunda ut att sökande kommer behöva ta fram en egen TA-plan.